

Karjeras nedēļas 2023

Metodiskais atbalsts skolām

Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs ir izstrādājis metodes Karjeras nedēļai, lai veicinātu karjeras integrēšanu pilnveidotajā mācību saturā un pieejā. "Skolas 2030" redzējums par skolēnu ir vērsts uz, lai ikviens jauniešs kļūtu par mērķtiecīgu un lietpratīgu savas profesionālās nākotnes veidotāju, kurš izsvērti līdzdarbojas sabiedrības dzīvē, sadarbojas, ir Latvijas patriots; ir padziļināti apguvis sabiedrībā pieprasītas zināšanas, prasmes un attieksmes atbilstoši saviem mērķiem; inovatīvi un produktīvi strādā tautsaimniecības izaugsmei, labklājīgas, ilgtspējīgas valsts un pasaules veidošanai.

Eiropas Komisija 2023. gadu pasludinājusi par Eiropas Prasmju gadu, tāpēc Karjeras nedēļas tematika ir "Tavs prasmju portfelis". Pētījumi rāda, ka cilvēki, kam piemīt vajadzīgās prasmes, spēj sekmīgāk pielāgoties pārmaiņām, kā arī spēj pilnā apjomā iesaistīties pilsoniskajā sabiedrībā un demokrātiskajos procesos. Turklāt cilvēki, kam piemīt tirgū pieprasītas prasmes, vieglāk iekļaujas darba tirgū, saskata problēmu risinājumus un pielāgojas mainīgajai pasaulei.

Izstrādāto mācību metožu mērķis ir rosināt mācību priekšmeta skolotājus iesaistīties karjeras izglītībā un aicināt skolēnus domāt par prasmju nozīmi karjeras plānošanā.

Piedāvājam divas metodes. Vienu var izmantot jebkura mācību priekšmeta skolotājs, otru iespējams pielāgot klases stundai vai karjeras izglītības aktivitātei skolā. Iesakām vienai klasei izmantot vienu no metodēm tikai vienā mācību priekšmetā.

Lai veiksmīga Karjeras nedēļa!

Tēma: Tavs prasmju portfelis

1. variants

Ziņa: Saskaņā ar Eiropas Komisijas datiem 77 % Eiropas Savienības uzņēmumu ziņo par grūtībām atrast darbiniekus ar vajadzīgajām prasmēm, tāpēc Eiropas Komisija 2023. gadu pasludinājusi par Eiropas Prasmju gadu, lai veicinātu konkurētspēju, līdzdalību un talantu attīstību. Mūsdienu darba tirgus arvien biežāk meklē darbiniekus ar daudzveidīgu prasmju kopumu, kas pārsniedz pamatkvalifikāciju vai profesiju robežas. Augstu tiek vērtētas tādas prasmes kā kritiskā domāšana, problēmu risināšana, spēja pielāgošanās, radošums, komunikācija un emocionālā inteliģence.

Mācību priekšmets	Visi
Mērķauditorija	6.–12. klases, bet stundu var pielāgot visām klašu grupām
Sasniedzamais rezultāts	Spēj saskatīt mācību priekšmetā attīstāmās prasmes un izstrādāt savu prasmju pilnveides plānu
Prasmes	Refleksija, izvērtēšana, pašizziņa, plānošana
Laiks	40 min.

Darba gaita

1. Tēmas ierosmei skolotājs lūdz uzrakstīt prasmes, kuras apgūst konkrētā mācību priekšmetā. Prasmes jādomā no vārda *PRASME* pirmajiem burtiem vai mācību priekšmeta nosaukuma.
2. Skolotājs izstāsta par dažādiem prasmju iedalījumiem, piemēram, karjeras vadības prasmes, dzīvesprasmes, uzņēmējdarbības prasmes u. c. Vienā no iedalījumiem prasmes tiek klasificētas *profesionālajās prasmēs (hard skills)* un *starpnozaru/personiskajās prasmēs (soft skills)*. *Profesionālās prasmes* ir specifiskas un iemācāmas, kā arī tās var vieglāk definēt un novērtēt, piemēram, rakstīšanas un skaitīšanas prasmes, datorprasmes utt. Taču *starpnozaru jeb personiskās prasmes* ir daudz grūtāk definējamas un izmērāmas – tās ir komunikācijas spējas, valodas lietojums, kritiskā domāšana, problēmu risināšana utt. Tieši *starpnozaru prasmes* mūsdienās nosaka cilvēka panākumus darba tirgū, jo ir ļoti būtiski, kā un cik ātri mēs spējam pielāgoties dažādām situācijām un jaunu prasmju apguvei.
3. Skolotājs lūdz nosaukt, kādām *profesionālajām prasmēm* jāpiemīt konkrētās mācību jomas profesionāļiem, piemēram, sportā sportistiem ātri jāskrien, jāsadarbības komandu sportā utt.
4. Skolotājs izdala darba lapas (Prasmju novērtēšana Nr. 2) un aicina skolēnus izvērtēt, kādi uzdevumi un temati mācību priekšmetā attīsta konkrētās prasmes. Kuras prasmes tiek vairāk attīstītas mācību priekšmetā? Kuras mazāk? Audzināšanas stundās var izvērtēt, kuras priekšmetos, kuras prasmes tiek attīstītas.
5. Darba lapā minētās prasmes var sagrupēt 3 prasmju grupās: karjeras vadības prasmes, uzņēmējdarbības prasmes un vispārējās prasmes.
6. Pēc tam skolēni domā, kā var katru prasmi attīstīt vai pilnveidot. Uzdevumu var veikt individuāli vai grupās.
7. Skolēni var izveidot savu prasmju pilnveides plānu mācību gadam.

Refleksija

Kuras prasmes ir vieglāk apgūt – *starpnozaru vai profesionālās*? Kāpēc? Kuras prasmes skolēniem ir labi attīstītas? Kuras vēl jāpilnveido?

Bibliogrāfija

1. Mācību priekšmeti ir būtiska profesijas sastāvdaļa. Infografikas. Pieejams: http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/lat_karjeras_atbalsts/info_mater/

Tēma: Tavs prasmju portfelis

2. variants

Ziņa: Saskaņā ar Eiropas Komisijas datiem 77 % Eiropas Savienības uzņēmumu ziņo par grūtībām atrast darbiniekus ar vajadzīgajām prasmēm, tāpēc Eiropas Komisija 2023. gadu pasludinājusi par Eiropas Prasmju gadu, lai veicinātu konkurētspēju, līdzdalību un talantu attīstību. Mūsdienu darba tirgus arvien biežāk meklē darbiniekus ar daudzveidīgu prasmju kopumu, kas pārsniedz pamatkvalifikāciju vai profesiju robežas. Augstu tiek vērtētas tādas prasmes kā kritiskā domāšana, problēmu risināšana, pielāgošanās spēja, radošums, komunikācija un emocionālā inteliģence.

Mācību priekšmets	Klases stunda, sociālās zinības
Mērķauditorija	6.–12. klases, bet stundu var pielāgot visām klašu grupām
Sasniedzamais rezultāts	Spēj raksturot un izvērtēt savas prasmes
Prasmes	Refleksija, izvērtēšana, pašizziņa
Laiks	40 min.

Darba gaita

1. Skolotājs izdala darba lapas (Prasmju novērtēšana Nr. 1) un aicina skolēnus sarakstīt visu, ko prot, rosinot daudz neanalizēt un rakstīt pilnīgi visu, kas nāk prātā. Tā var būt gan prasme cept pankūkas, uzturēt kārtību, rūpēties par lietām vai dzīvniekiem, gan prasme strādāt ar programmu “Photoshop” vai spēlēt ģitāru. Mērķis ir sarakstīt pēc iespējas vairāk prasmju.
2. Kad prasmes ir sarakstītas, skolotājs izstāsta par dažādiem prasmju iedalījumiem, piemēram, karjeras vadības prasmes, dzīvesprasmes, uzņēmējdarbības prasmes u. c. Vienā no iedalījumiem prasmes tiek klasificētas *profesionālajās prasmēs (hard skills)* un *starpnozaru/personiskajās prasmēs (soft skills)*. *Profesionālās prasmes* ir specifiskas un iemācāmas, kā arī tās var vieglāk definēt un novērtēt, piemēram, rakstīšanas un skaitīšanas prasmes, datorprasmes utt. Taču *starpnozaru jeb personiskās prasmes* ir daudz grūtāk definējamas un izmērāmas – tās ir komunikācijas spējas, valodas lietojums, kritiskā domāšana, problēmu risināšana utt. Tieši *starpnozaru prasmes* mūsdienās nosaka cilvēka panākumus darba tirgū, jo ir ļoti būtiski, kā un cik ātri mēs spējam pielāgoties dažādām situācijām un jaunu prasmju apguvei.
3. Skolotājs aicina skolēnus izvērtēt savas prasmes, atzīmējot, kuras no uzrakstītajām prasmēm ir *profesionālās*, kuras – *starpnozaru*. Tad prasmes izvērtē skalā no 1 līdz 5 – atkarībā no tā, cik liela vēlme ir katru prasmi veikt ikdienā (5 – ļoti, 0 – nemaz). Piemēram, es protu cept pankūkas, bet ikdienā to negribu darīt (2 balles) vai protu spēlēt ģitāru un vēlos to darīt katru dienu (5 balles).
4. Pēc tam skolēni izceļ vai izraksta prasmes, kuras novērtējuši ar 4 un 5 ballēm. No tām var veidot savu prasmju portfeli. Var vizualizēt vai prezentēt prasmju portfeļus.
5. Ja ir laiks, var rosināt skolēnus domāt par profesijām, kurām ir nepieciešamas viņu izceltās prasmes.

Refleksija

Sarakstīt prasmes bija grūti vai viegli? Cik daudz prasmju skolēni uzrakstīja? Kuras prasmes ir vairāk – *profesionālās* vai *starpnozaru*? Kuras prasmes vēl ir jāpilnveido? Kā tās var pilnveidot?

Bibliogrāfija

1. Škuškovnika D. Kas ir starpnozaru prasmes jeb “soft skill”? . Pieejams: <http://skills.turiba.lv/files/Kas%20ir%20SOFT%20SKILLS%20LV.pdf>

Prasmju novērtēšana Nr.2

Prasmes	Kādi uzdevumi un temati tās attīsta?	Kā es varu prasmes attīstīt?
Laika plānošana		
Komandas darba prasmes		
Prezentēt sevi un savas kompetences		
IT prasmes		
Lēmumu pieņemšana		
Problēmu risināšana		
Kritiskā domāšana		
Komunikācijas prasmes		
Prasme mācīties		
Informācijas meklēšanas prasmes		
Prasme rīkoties stresa situācijās		
Radošums		
Līderība		
Vadīšanas prasmes		
Spēja pārliecināt		
Spējas strādāt mainīgos apstākļos		
Vēlme uzņemties risku		
Prasmes veidot kontaktus un sadarboties		
Prasme pārvaldīt emocijas		
Prasme klausīties		
Spēja pielāgoties		
Prasme apzināties un izvērtēt savas intereses, spējas, vērtības u. c.		